

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No6(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 188 sahifa,
5-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Bitiruvchi talabalarning qadriyatlar tizimining psixologik xususiyatlari	10
<i>Abdulazizova Muslima, Abdurasulova Sevinch, Ikromova Aziza, Iskanderova Sayora</i>	
Oila va ta'lim tizimida raqamli xavfsizlik madaniyatini shakllantirish va uning psixologik omillari.....	14
<i>Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Yo'lchiyeva Zarinabonu Sanjarali qizi</i>	
Ta'lim tizimida sun'iy intellekt texnologiyalarining o'rni	18
<i>Abdullayeva Arofatxon Abduvaxobovna, Mirzahamdov Shahriyor Botir o'g'li</i>	
O'quvchilarni sport musobaqalariga tayyorlashda jismoniy tarbiya o'qituvchisining kasbiy kompetensiyasining tarkibiy tuzilmasi va rivojlanish mexanizmlari	22
<i>Abduraximov Ziyodullo Xojakbar o'g'li, Tuxtapulatov Shahobiddin Nuriddinovich, Nasimov Ulug'bek Orif o'g'li</i>	
Ta'limni raqamli transformatsiyalash sharoitida o'quv jarayonini tashkil etishning integratsion shakllarini qo'llash metodikasi.....	28
<i>Allamova Shoxista Shavkat qizi</i>	
Surxon vohasida sog'liqni saqlash tizimi: muammolar va yechimlar (Sherobod tumani misolida, 1925–1945-yillar).....	33
<i>Allamurotov Asadbek Baxtiyor o'g'li</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida kasbga yo'naltirish tizimini takomillashtirish	37
<i>Axmedova Muxabbat Axmedovna</i>	
Ko'p o'zgaruvchili funktsiyaning oraliq qiymatlari haqidagi teoremlar va ularning isbotlari	42
<i>Boqiyev X. X., Muxtorova Sevinch Asad qizi, Yuldoshova E'zoza Ravshan qizi</i>	
Bo'lajak mutaxassislarining huquqiy tafakkurini rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari.....	46
<i>D. M. Xolnazarova</i>	
Oilaviy tarbiya samaradorligini oshirishda innovatsion yondashuvlar: tajriba-sinov natijalari asosida	49
<i>Ibragimova Aziza Toshniyazovna</i>	
Bo'lajak tabiiy fanlar o'qituvchilarining metodik kompetentligini shakllantirishda interaktiv integratsiyaning roli	55
<i>Jo'rayeva Xushro'ya Yaxyoxon qizi</i>	
Corrective Feedback in Foreign Language Learning Acts as a Vital Tool for Improving Accuracy With Research Indicating.....	58
<i>Kamalova Dilnoza Kurbanbayevna</i>	
Doping va halollik masalasi: sportdagi dolzarb muammo.....	64
<i>Kobilov Sobir Donakulovich</i>	
Yunon-rum kurashi bilan shug'ullanuvchi sportchilarning teknik va taktik harakatlarini takomillashtirish usullari.....	69
<i>Muhtorov Abdusattor Abdupatto o'g'li</i>	
3-4 yoshli bolalarda nutqning grammatik tuzilishini shakllantirishning psixolingvistik asoslari	75
<i>Rasulova Xulkaroy Abduhalil qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda gender identifikatsiyasini rivojlantirishda ota-onalar bilan ishlashning mobil ilovaga asoslangan innovatsion modeli	80
<i>Razzoqova Mahliyo Qosimjonovna</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida geografiya fanining zamonaviy metodik yondashuvlari va o'qitishning samaradorligi.....	84
<i>Sunnatillayeva Zarina Sulaymon qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda zamonaviy texnologiyalardan foydalanishning samaradorligini oshirish usullari	88
<i>Usmonov Salohiddin, Jo'rayeva Rayhona</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining konfliktologik kompetentligini rivojlantirish konsepsiyasi	94
<i>Latipova Ma'rifat Salohiddin qizi, Zaripova Xolida Baxtiyor qizi</i>	
O'quvchilarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning interfaol metodlari.....	100
<i>Zokirov Mirzaraxim Abdualiyevich</i>	

O'quv jarayonida innovatsion baholash texnologiyalarining ilmiy-pedagogik mazmuni	103
<i>Sobirova Marjona Shavkat qizi</i>	
Taekvondochilarning musobaqa davrida hujumkorlik jihatlarini oshirish	110
<i>Abdulfattoyev Abrorjon Abduraxmon o'g'li</i>	
Gender yondashuv asosida talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlashning pedagogik imkoniyatlari.....	114
<i>Shokirova Hilola Abduraxmon qizi</i>	
Ingliz tilida tinglab tushunish malakasini rivojlantirishda raqamli ta'limning samaradorligi	120
<i>Aytimbetova U. T.</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish...	124
<i>Axmedova Nazokat Erkinovna</i>	
"Inklyuziv ta'lim. gospital pedagogika" fanida dasturiy-metodik ta'minotning mazmuniy-texnologik va monitoring-dagnostik komponentlari.....	128
<i>Azamxonov Baxodir Sayitkamolxonovich</i>	
Ingliz tilida og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirishda 5–6-sinf o'quvchilari uchun samarali usullar	132
<i>Rajabova Zarafshon Davronovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy nutq madaniyatini shakllantirishning innovatsion-metodik asoslari	135
<i>Tuxtayeva Mehriyo Shavkatovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda sifat so'z turkumini o'rganish mazmuni.....	140
<i>Usmonova Gulnoza Jaloliddin qizi</i>	
Образность современной медицинской терминологии	144
<i>Дулдулова Наргиза Ашимовна, Мирзаахмедова Нигора Ашимовна</i>	
Развитие исследовательской компетентности младших школьников посредством межпредметной проектной деятельности.....	148
<i>Мухтарова Лобар Абдиманнабовна, Нормаматова Розия Уктам кизи</i>	
Психолого-педагогические риски цифровой образовательной среды	153
<i>Рузметова Хилола Абдушариповна, Моминова Мадина Шукурулла кизи</i>	
"TALIA": система контент-генерации на основе ИИ для подготовки учителей	157
<i>Хасанов Зафар Шавкат угли</i>	
Artificial Intelligence in Foreign Language Education: Enhancing Critical Thinking and Academic Communication Skills	164
<i>Allamuratov Gofur Ashurovich</i>	
Talabalarning bolalardagi ijtimoiy moslashuvni shakllantirishga kasbiy tayyorgarligini takomillashtirish.....	169
<i>Inomova Mahliyo Yusuf qizi</i>	
Jamoaviy va yakkakurashchi professional sportchilar motivatsiyasining ijtimoiy-psixologik farqlari	172
<i>Qaimova Gulmira Uchqun qizi</i>	
Maktabgacha ta'limda steam yondashuvini loyiha asosida joriy etishning pedagogik strategiyalari	176
<i>Radjapova Zuxra Tirkashevna, Abdullayeva Sarviniso</i>	
Katta guruh tarbiyalanuvchilarida steam kompetensiyalarini shakllantirishning pedagogik va yoshga oid psixologik xususiyatlari.....	179
<i>Radjapova Zuxra Tirkashevna, Rakhimova Laylo Hamidjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning axloqiy fazilatlarini shakllantirishning zamonaviy pedagogik yondashuvlari.....	183
<i>Yakubova Zilola Zikirovna</i>	

KATTA GURUH TARBIYALANUVCHILARIDA STEAM KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK VA YOSHGA OID PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI

Radjapova Zuxra Tirkashevna

Toshkent amaliy fanlar universiteti Pedagogika fakulteti "Maktabgacha ta'lim metodikasi" kafedasi (PhD) professor v.b.

Rakhimova Laylo Hamidjon qizi

Nizomiy nomidagi O'zMPU, "Maktabgacha ta'lim nazariyasi va metodikasi" kafedrasida magistrant

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarining katta guruhlarida (5-6 yosh) STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics) texnologiyasini joriy etishning pedagogik va psixologik xususiyatlari yoritilgan. Bolalarning yosh va individual rivojlanish xususiyatlari, bilish jarayonlari, ijodiy hamda mantiqiy tafakkurini shakllantirishda STEAM yondashuvining ahamiyati ochib berilgan. Shuningdek, STEAM texnologiyasining integrativ ta'lim muhitini yaratish, bolalarning mustaqil fikrlashi, muammolarni hal etish ko'nikmalari va tadqiqotchilik faoliyatini rivojlantirishdagi o'rni tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: STEAM, maktabgacha ta'lim, katta guruh, integratsiya, ijodiy tafakkur, mantiqiy fikrlash, pedagogik yondashuv, tadqiqotchilik faoliyati.

Abstract: This article examines the pedagogical and psychological features of implementing STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics) technology in senior groups of preschool educational organizations (ages 5-6). The significance of the STEAM approach in fostering children's age-related and individual developmental characteristics, cognitive processes, creative and logical thinking is revealed. Furthermore, the role of STEAM technology in creating an integrative learning environment, developing independent thinking, problem-solving skills, and research activities among children is analyzed.

Key words: STEAM, preschool education, senior group, integration, creative thinking, logical thinking, pedagogical approach, research activity.

Аннотация: В данной статье освещаются педагогические и психологические особенности внедрения технологии STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics) в старших группах дошкольных образовательных организаций (5-6 лет). Раскрывается значение STEAM-подхода в формировании возрастных и индивидуальных особенностей развития детей, познавательных процессов, творческого и логического мышления. Кроме того, проанализирована роль технологии STEAM в создании интегративной образовательной среды, развитии самостоятельного мышления детей, навыков решения проблем и исследовательской деятельности.

Ключевые слова: STEAM, дошкольное образование, старшая группа, интеграция, творческое мышление, логическое мышление, педагогический подход, исследовательская деятельность.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimi oldida turgan asosiy vazifalardan biri bolalarni erta yoshdan ilm-fan, texnologiya va ijodiy faoliyatga qiziqtirishdir. Shu nuqtai nazardan, STEAM texnologiyasi maktabgacha ta'lim tizimida muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, katta guruh bolalarida (5-6 yosh) STEAM elementlarini qo'llash ularning maktab ta'limiga tayyorgarligini kuchaytiradi.

Maqsad - maktabgacha ta'lim tashkilotlarining katta guruhlarida (5-6 yosh) STEAM texnologiyasini joriy etishning pedagogik va psixologik xususiyatlarini aniqlash, shuningdek, ushbu yondashuvning bolalarning bilish faolligi, ijodiy va mantiqiy tafakkuri, mustaqil fikrlashi hamda ijtimoiy-emotsional rivojlanishiga ta'sirini asoslab berishdir. Shuningdek, STEAM texnologiyasi orqali bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash samaradorligini oshirish yo'llarini belgilash ko'zda tutiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

"O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi"da maktabgacha yoshdagi bolalarni intellektual, axloqiy, estetik va jismoniy jihatdan har tomonlama rivojlantirish uchun sharoitlar yaratish ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida belgilangan.

Bugungi kunda ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, ayniqsa, maktabgacha ta'lim bosqichida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Maktabgacha ta'lim bosqichi bolaning shaxs sifatida shakllanishida muhim rol o'ynaydi. Aynan katta guruhda bolalar bilim olishga, o'rganishga va ijtimoiy faoliyatga tayyorlanadi. Zamonaviy jamiyatda ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish, bolalarda ijodiy va mantiqiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish uchun innovatsion texnologiyalarni qo'llash zarur. Shu nuqtai nazardan, STEAM texnologiyasi maktabgacha ta'limda alohida ahamiyat kasb etadi.

STEAM yondashuvining nazariy asoslari va amaliy imkoniyatlari ko'plab xorijiy hamda mahalliy olimlar tomonidan tadqiq etilgan. STEAM ta'limi konsepsiyasining mualliflaridan biri hisoblangan G. Yakman ushbu yondashuvni fan, texnologiya, muhandislik, san'at va matematika fanlarining integratsiyasiga asoslangan ta'lim modeli sifatida tavsiflaydi. Uning fikricha, STEAM ta'limi o'quvchilarda kompleks fikrlash, muammolarni hal qilish va ijodiy yondashuv ko'nikmalarini rivojlantiradi.

L.S. Vygotskiyning yaqin rivojlanish zonasi nazariyasi hamda J. Piagetning kognitiv rivojlanish nazariyasi STEAM texnologiyasining psixologik asoslarini tashkil etadi. Vygotskiy bolalarning bilish faoliyati ijtimoiy hamkorlik jarayonida rivojlanishini ta'kidlagan bo'lsa, Piaget maktabgacha yoshdagi bolalarda tajriba, kuzatish va amaliy faoliyat orqali bilimlarni egallash samarali ekanligini asoslab bergan.

Mahalliy olimlardan N.M. Egamberdiyeva bolalar shaxsini rivojlantirishda integrativ pedagogik yondashuvlarning ahamiyatini ko'rsatib, ta'lim jarayonida bolalarning mustaqil fikrlashi va ijtimoiy faolligini rivojlantirish zarurligini qayd etadi.

Sh.A. Sodiqova esa maktabgacha ta'limda innovatsion metodlarni qo'llash bolalarning bilish faolligi va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qilishini ta'kidlaydi.

So'nggi yillarda STEAM texnologiyasining maktabgacha ta'limdagi o'rni bo'yicha S. Abdullayeva va Z. Radjapova tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda ushbu yondashuv bolalarda tadqiqotchilik faoliyati, mantiqiy fikrlash va ijodiy kompetensiyalarni rivojlantirishning samarali vositasi ekanligi asoslab berilgan.

N.O. Saidova va Z. Pirmatova tadqiqotlarida STEAM o'yin texnologiyalarining bolalar faolligini oshirishdagi pedagogik imkoniyatlari tahlil qilingan.

S.A. Abdumajitova esa zamonaviy maktabgacha ta'lim tizimida STEAM texnologiyalaridan foydalanish bolalarning amaliy ko'nikmalarini shakllantirish va maktab ta'limiga tayyorlash samaradorligini oshirishini ilmiy jihatdan asoslagan.

Tahlil qilingan adabiyotlar shuni ko'rsatadiki, STEAM texnologiyasi maktabgacha yoshdagi bolalarda bilish faolligi, ijodiy va mantiqiy tafakkur, muammolarni hal etish hamda kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirishning samarali vositasi hisoblanadi. Biroq katta guruh bolalarida STEAM texnologiyasini joriy etishning pedagogik va psixologik xususiyatlarini chuqur o'rganish dolzarb ilmiy muammo sifatida saqlanib qolmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda quyidagi materiallar va metodlardan foydalanildi:

- maktabgacha ta'lim tashkilotlari katta guruhlar uchun mo'ljallangan o'quv-dasturiy hujjatlar;
- STEAM texnologiyasiga oid metodik qo'llanmalar, ilmiy maqolalar va xorijiy tajribalar;
- konstruktiv o'yinchoqlar (LEGO, konstruktorlar, geometrik shakllar);
- tajribalar o'tkazish uchun tabiiy va sun'iy materiallar (suv, qum, ranglar, qog'oz, karton);

- kuzatuv varaqalari, suhbat savollari va diagnostik topshiriqlar.

Ushbu texnologiyalarni samarali tatbiq etish uchun aniq metodik yondashuvlar va mos materiallardan foydalanish muhimdir.

Tadqiqot jarayonida maktabgacha ta'lim tashkilotlarining katta guruhlarida STEAM texnologiyasiga asoslangan mashg'ulotlar tashkil etildi va ularning bolalar rivojiga ta'siri tahlil qilindi. Kuzatishlar shuni ko'rsatdiki, STEAM yondashuvi asosida olib borilgan mashg'ulotlar bolalarning bilish faolligini sezilarli darajada oshirdi. Bolalar mashg'ulotlarda faol ishtirok etib, savollar berish, muammoli vaziyatlarga yechim topish va mustaqil xulosa chiqarishga intildilar.

TAHLIL VA NATIJALAR

STEAM yondashuvi fanlararo bog'liqlikni shakllantiradi, bolalarda muammolarni mustaqil hal etish va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Maktabgacha yosh davri bolaning shaxs sifatida shakllanishida muhim ahamiyat kasb etadi. Aynan shu davrda bolaning tafakkuri, nutqi, ijodiy qobiliyatlari, ijtimoiy moslashuvi va bilishga bo'lgan qiziqishi rivojlanadi. Shu sababli maktabgacha ta'lim tashkilotlarining katta guruhlarida ta'lim jarayonini samarali tashkil etish uchun innovatsion yondashuvlardan foydalanish muhim ahamiyatga ega.

STEAM texnologiyasi Science, Technology, Engineering, Art va Mathematics so'zlarining bosh harflaridan tashkil topgan bo'lib, fanlararo integratsiyaga asoslangan ta'lim yondashuvini ifodalaydi. Ushbu texnologiya bolalarda ilmiy tafakkur, mantiqiy fikrlash, ijodkorlik va muammoli vaziyatlarni mustaqil hal etish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Maktabgacha katta guruh yoshidagi bolalar uchun STEAM texnologiyasi o'yin faoliyati, tajribalar o'tkazish, qurish-yasash, chizish va modellashtirish orqali amalga oshiriladi.

Bu esa bolalarning tabiiy qiziqishlariga mos kelib, ta'lim jarayonining samaradorligini oshiradi. Hech kimga sir emaski, ko'plab fan tarmoqlarida katta yutuqlarga erishish uchun turli sohalarga oid bilimlarning integratsiyasi talab etiladi. Aynan shunday muammolarni hal qilishda STEAM texnologiyasi yordam beradi. Bu metodika ta'limni integratsiyalashgan shaklda tashkil etish va egallangan nazariy bilimlarni kundalik hayotda qo'llash ko'nikmalarini shakllantirishga imkon beradi.

Maktabgacha ta'lim bolalarning ilmiy, axloqiy va estetik taraqqiyoti uchun eng muhim bosqichdir. Ushbu davrda bolalar uchun yaratilgan imkoniyatlar va rivojlanish jarayonlari kelajakda ularning ijtimoiy va intellektual faoliyatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu nuqtayi nazardan, STEAM ta'lim texnologiyasi (Science - fan, Technology - texnologiya, Engineering - muhandislik, Art - san'at, Mathematics - matematika) orqali maktabgacha ta'lim tashkilotlarida rivojlantiruvchi muhit yaratish bolalar uchun keng imkoniyatlar yaratishning muhim vositasi hisoblanadi. Ushbu maqolada STEAM ta'lim texnologiyasining maktabgacha ta'limdagi o'rni va katta guruhlardagi ta'siri haqida so'z yuritiladi.

Pedagogik nuqtai nazardan, STEAM texnologiyasini maktabgacha ta'lim tashkilotlarining katta guruhlarida qo'llash ta'lim jarayonining mazmunini boyitadi. An'anaviy o'qitish usullaridan farqli ravishda, STEAM yondashuvi bolalarni passiv tinglovchi emas, balki faol ishtirokchi sifatida shakllantiradi. Mashg'ulotlar jarayonida bolalar mustaqil fikrlashga, savollar berishga, tajribalar o'tkazishga va xulosalar chiqarishga o'rganadilar.

Bu esa bolalarda bilishga bo'lgan qiziqishni kuchaytirib, ularning intellektual rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. STEAM texnologiyasi orqali fanlararo bog'liqlik ta'minlanib, bolalarda atrof-muhitni yaxlit holda idrok etish ko'nikmalari shakllanadi. Katta guruh yoshidagi bolalar (5–7 yosh) o'z faoliyati orqali dunyoni o'rganadilar. Ular qiziquvchanlikka, amaliy faoliyatga va o'yinga tayanadilar. Shu yoshda pedagogik jarayonda bolalarni faollikka jalb qilish muhim hisoblanadi.

STEAM texnologiyasi bu imkoniyatni kengaytiradi, chunki mashg'ulotlar o'yin va eksperimentlar orqali tashkil etiladi. Bolalar mustaqil fikrlashni, savollar berishni va xulosa chiqarishni o'rganadilar. Pedagogik jihatdan STEAM yondashuvi bolalarda bilimga bo'lgan qiziqishni oshiradi va ularning intellektual rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Mashg'ulotlar davomida fanlararo integratsiya ta'minlanadi va bolalar atrof-muhitni yaxlit holda idrok etishga o'rganadilar.

Katta guruh yoshidagi bolalarda psixologik rivojlanish xususiyatlari shundan iboratki, ular faol harakat qilishni, o'yin o'ynashni, tajribalar o'tkazishni va boshqalar bilan muloqot qilishni xohlaydilar. STEAM texnologiyasi bolalarning ushbu ehtiyojlarini qondiradi.

Mashg'ulotlar jarayonida bolalarning emotsional holati barqarorlashadi, ijobiy ruhiy muhit yaratiladi va ularning o'ziga bo'lgan ishonchi ortadi. Bolalar jamoada ishlash, o'z fikrini ifoda etish va muammoni hal qilish jarayonida ijtimoiy-psixologik ko'nikmalarni rivojlantiradilar. Shu bilan birga, bolalar individual qobiliyatlari va qiziqishlariga ko'ra faoliyat olib boradilar, bu esa stress va qo'rquv hissining kamayishiga xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining katta guruhlarida STEAM texnologiyalari bilan tanishtirish jarayoni bolalarning pedagogik va psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda tashkil etilishi lozim. Ushbu yoshdagi bolalar faol, qiziquvchan va amaliy mashg'ulotlarga ehtiyoj sezadigan davrda bo'ladilar. Shu sababli STEAM metodikasi ularni o'rganishga jalb qilish, ijodiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali vosita sifatida xizmat qiladi.

Katta guruhlarda mashg'ulotlarni interaktiv usullar asosida tashkil etish, jamoaviy faoliyat va eksperimentlarga yo'naltirish bolalarda hamkorlik, mustaqil fikrlash va bilimga bo'lgan qiziqishni oshiradi. Shu bilan birga, pedagoglar uchun bolalarning psixologik xususiyatlarini, ya'ni diqqatni jamlash qobiliyati, hissiy holati va motivatsiyasini hisobga olgan holda mashg'ulotlarni rejalashtirish muhim ahamiyatga ega.

Natijada, STEAM texnologiyalari maktabgacha ta'lim jarayonida bolalarda ilmiy tafakkur va kreativlikni rivojlantiruvchi samarali pedagogik vosita sifatida namoyon bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Kuznesova N. Maktabgacha ta'limda interaktiv metodlar: STEAM yondashuvining amaliy qo'llanilishi // Maktabgacha ta'lim jurnali. - 2020. - T. 22. - № 4. - B. 75-82.
2. Yakman G. STEAM Education: An Overview of Creating a Model of Integrative Education // STEAM Journal. - 2008. - P. 1-11.
3. Saidova N.O., Pirmatova Z. STEAM o'yin usullarini maktabgacha ta'limda qo'llashning pedagogik ahamiyati // Ilmiy maqola. - 2025. - B. 185-187.
4. Abdumajitova S.A. Zamonaviy maktabgacha ta'limda STEAM texnologiyalaridan foydalanish yo'llari // Ilmiy maqola. - 2023. - B. 354-360.
5. Tirkashevna R.Z., Radjapova Z.T. Respublikamizda madaniy landshaftni saqlash va tiklash // Inter Education & Global Study. - 2024. - № 7. - B. 117-123.
6. Radjapova Z. Bo'lajak maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarining kreativ fikrlash qobiliyatini landshaft dizayni vositasida rivojlantirish metodikasi // Maktabgacha va maktab ta'limi jurnali. - 2025. - T. 3. - № 1.
7. Pedagogik kompetentlik - shaxsga ta'lim-tarbiya berishning muhim sharti // Science and Innovation. - 2023. - T. 2. - Special Issue 9. - B. 125-128.
8. Tirkashevna R.Z. Landshaft dizayni bo'yicha ta'lim: muammolar va takliflar // Лучшие интеллектуальные исследования. - 2023. - T. 4. - № 1. - B. 158-164.
9. Tirkashevna R.Z. Bo'lajak maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarining kreativ fikrlash qobiliyatini landshaft dizayni vositasida rivojlantirish metodikasi // Proceedings of International Educators Conference. - 2024. - Vol. 3. - No. 3. - P. 178-181.
10. Раджапова З.Т., Мирзаева Г.З. Инновационная технология в ландшафтном дизайне (в дошкольных образовательных организациях) // Analysis of World Scientific Views International Scientific Journal. - 2023. - T. 1. - № 4. - С. 70-76.
11. Radjapova Z., Abdurafova U. The Importance of Using Methods in the Professional Training of Future Teachers on the Basis of an Integrative Approach // Science and Innovation. - 2023. - Vol. 2. - Issue B1. - P. 337-340.
12. Radjapova Z. Some Aspects of Increasing the Creative Competence of Professors-Teachers in Higher Education Institutions // Telematique. - 2023. - Vol. 22. - No. 01. - P. 26462652-

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.